

УДК 340.134

**КОДИФІКАЦІЯ СУЧАСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА
УКРАЇНИ: ВІДПОВІДНІСТЬ ЮРИДИКО-ТЕХНІЧНИМ
ВИМОГАМ (НА ПРИКЛАДІ ПРОЕКТУ КОДЕКСУ УКРАЇНИ
З ПРОЦЕДУР БАНКРУТСТВА)**

В. Косович

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: kosovych_v@ukr.net*

На прикладі проекту Кодексу України з процедури банкрутства (далі Проекту) проаналізовано відповідність вітчизняної кодифікаційної діяльності вимогам та правилам нормопроектної техніки, зокрема, у призмі низки засобів, що стосуються форми та змісту проекту Кодексу. Звернуто увагу на те, що у Проекті відсутнє безпосереднє закріплення принципу «верховенства права» та його складових. Встановлено дотримання низки логічних вимог, наприклад, нормативні положення розташовані системно та логічно послідовно. Необхідно констатувати обґрунтованість визначення термінів у ст. 1 Проекту, зауваження можна висловити стосовно визначення «грошового зобов'язання». У Проекті відсутні норми, які б закріплювали принципи правового регулювання у сфері банкрутства, хоча їх наявність у кодексах є доцільною. Детально вивчено структуру Проекту та висловлено зауваження стосовно нумерації складових частин окремих статей та змісту Прикінцевих та перехідних положень. Відповідність до мовних правил розглянуто на прикладі оперування законопроектантами у тексті Проекту оціночними поняттями. Висловлено окремі побажання до Проекту й з позиції теорії права.

Ключові слова: нормопроектна техніка, законність, визначення юридичних термінів, правила структуривання нормативно-правових актів, оціночні поняття.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2019.68.012>

Законодавство України переживає період інтенсивних змін та оновлення. Історично склалося так, що серед нормативно-правових актів, які є основною формою континентального права, визначальна роль належить кодексам. Саме вони стали основою сучасного приватного та публічного права. Тому для виявлення тенденцій стосовно якості новостворюваної нормативної бази національного права та рівня використання у ній юридико-технічного інструментарію нормотворення доцільно проаналізувати існуючі проекти кодексів України, з'ясувавши зокрема й стан використання у процесі їх створення кодифікаційної техніки. Беручи до уваги важливість для забезпечення стабільності та довіри до економічних інститутів держави дієвого правового регулювання такого явища, як банкрутство, оберемо об'єктом нашого дослідження проект Кодексу України з процедур банкрутства [14].

Згаданий законопроект вивчають та розглядають насамперед науковці представники господарського, цивільного та фінансового права. Критеріями оцінювання його якості слугують стандарти тієї чи іншої галузі права. Юридична техніка сьогодні є предметом вивчення теорії права (можна згадати спеціальні дослідження І. Биля, Ж. Дзейко, І. Онищука, В. Риндюк, І. Шутака та інших) і не стала поки що складовою наукового інструментарію представників галузевих наук.

Тому видається за необхідне провести дослідження проекту Кодексу України з процедур банкрутства (далі Проекту) у призмі відповідності вимогам та правилам нормопроектної техніки. Такий аналіз матиме як наукове, так і практичне значення.

Правознавці тривалий час звертають увагу на важливість кодифікації у вітчизняній правотворчості. О. Богачова зазначила, що розширення обсягів і поліпшення якості кодифікаційної діяльності мають стати одним із головних завдань законодавчого процесу в Україні [2, с. 49]. Кодифікаційний вектор роботи парламенту спрямований на усунення «законодавчих анахронізмів» [16, с. 432]. Оцінюючи прийняті в Україні кодекси, фахівці зазначають, що негативною особливістю кодексів нового покоління є недостатній рівень законодавчої техніки їх складання, прийняття та введення у дію [6, с. 108]. Напевно, саме тому українські вчені акцентують на необхідності активного використання у процесі створення кодексів кодифікаційної техніки, детально її характеризують, указують на типові помилки, зумовлені недотриманням правил кодифікації [6, с. 126, 167, 179].

У літературі сьогодні немає «жорсткого» розмежування між технікою проектування законів й інших нормативно-правових актів та технікою створення кодексів. Кодифікаційну техніку доцільно розглядати як різновид нормотворчої техніки, оскільки її результатом стають не тільки акти законодавчого характеру, на зразок кодексу, основ законодавства, але й акти підзаконного нормотворення [4]. Такий підхід видається виправданим насамперед тому, що кодекс є одним із різновидів закону залежно від форми зовнішнього закріплення. Тому розглянемо відповідність Проекту передусім загальним вимогам нормопроектної техніки з окремими акцентами на кодифікаційній техніці.

Найчастіше нормопроектну техніку розглядають як систему засобів, вимог та правил, які використовують при створенні нормативно-правових актів. Нормопроектна техніка охоплює: загальні вимоги (верховенства права, законності, відповідності нормам моралі, доцільності, обґрунтованості, ефективності, своєчасності, стабільності, економічності, реальності, оптимальності), які, на нашу думку, є визначальними для досконалості нормативно-правового акта; логічні вимоги; принципи права; правові конструкції; правові дефініції; правові презумпції; правові фікції; правові аксіоми; юридичну термінологію; правила структурування нормативно-правового акта; реквізитні правила.

Рівень відповідності проектів майбутніх кодексів України *загальним вимогам* з огляду на їхню неформалізованість може визначатися у контексті значною мірою суб'єктивних критеріїв – тому підходи й концепції щодо створення та висновки стосовно якості законопроектів можуть бути різними. Так, В. Авер'янов висловив думку, що реформування адміністративного права потребує і першочергового визначення принципів кодифікації – основних ідей, настанов, які визначають її зміст. Це відповідність цілей та характеру кодифікації рівню соціально-економічного розвитку суспільства; наукова обґрунтованість; визнання пріоритету прав і свобод людини та громадянина у правовому регулюванні управлінської діяльності; гармонізація національних норм зі загальноновизнаними міжнародно-правовими нормами; повнота, всебічність, комплексність, безперервність і поетапність кодифікації [1]. Представники трудового права мають своє бачення ідеологічних засад нового Трудового кодексу України. Певний плюралізм простежується серед правників та зацікавлених суб'єктів стосовно концепції проекту Кодексу України з процедур банкрутства.

На цьому тлі важливо, щоб означені складові загальних вимог знайшли своє відображення у самому Проекті. У новітніх українських кодексах нормативно

закріплено основоположний принцип *верховенства права* та його певну інтерпретацію. У проекті Кодексу України з процедур банкрутства цього принципу ми не знаходимо. Розуміння верховенства права у міжнародній та національній правовій практиці сьогодні не є уніфікованим. Відповідно до висновку Венеціанської комісії від 25–26 березня 2011 р. [5] верховенство права охоплює: законність; юридичну визначеність; заборону свавілля; доступ до правосуддя, представленого незалежними та безсторонніми судами; дотримання прав людини; заборону дискримінації та рівність перед законом. Юридичних норм, які б визнавали пріоритет норм міжнародного права у сфері банкрутства над національним, згадки про можливість його використання як частини вітчизняного законодавства, про можливість використання практики Європейського суду з прав людини у Проекті немає. Так само немає популярних для новітніх кодексів України «людинаправлених» нормативно-правових приписів (як наприклад, у ст. 8 та 11 Кримінального процесуального кодексу України [8] чи ст. 6 Цивільного процесуального кодексу України [17]).

Вимога *законності* як одна із загальних вимог та складових верховенства права повинна забезпечуватись узгодженістю Проекту із наявною нормативно-правовою базою. Фундаментальну оцінку Проекту, насамперед на предмет відповідності чинним нормативно-правовим актам та правової визначеності, дано у висновку Головного науково-експертного управління від 12.03.18 р. та зауваженнях Головного юридичного управління Верховної Ради України від 17.10.18 р. (розміщених на офіційному сайті Верховної Ради України).

Логічні правила нормопроекування відображаються у низці загальних вимог, а саме: тотожності, несуперечності, «виключенні третього», послідовності викладу тексту нормативно-правового акта, узгодженості, системності, недопустимості дублювання. Загалом ці вимоги у проекті дотримуються. Юридіко-логічні форми кодифікаційної техніки охоплюють такі прийоми, як інвентаризація, ревізія, кількісне та якісне спрощення, аналогічне розповсюдження, логічна концентрація, систематичне розташування матеріалу, тричленна структура правової норми тощо [6, с. 162–165]. Розглянемо ті з них, стосовно яких можна навести певні аргументи. Інвентаризація та ревізія проявляються у тому, що Проект став результатом об'єднання (через аналіз, вилучення, виокремлення, вибір раніше чинних та створення нових нормативно-правових приписів) низки нормативно-правових актів України з питань банкрутства: Цивільного та Господарського кодексів України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, законів України «Про виконавче провадження», «Про іпотеку», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно», «Про банки і банківську діяльність», «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», «Про нотаріат», «Про страхування», «Про фінансову реструктуризацію».

У результаті кодифікації загальна кількість нормативно-правових приписів у сфері юридичного регулювання банкрутства в Україні кількісно зменшиться, джерельна основа якісно покращиться через усунення неузгодженості, колізій, дублювань, розпорошеності у різних правових актах (хоча експерти Верховної Ради України вказують ще на численні неузгодженості та правову невизначеність окремих норм).

Нормативні положення Проекту розташовані системно та логічно послідовно – залежно від предмета правового регулювання та від загальних до конкретних. Розробникам проекту складно реалізувати у Проекті (це простежується й у інших

законопроектах) вимогу стосовно тричленної структури юридичної норми, оскільки, як правило, задля законодавчої економії у нормативних документах закріплюються нормативно-правові приписи із характерною їм двочленною структурою.

Традиційним для новітніх нормативно-правових актів України стала наявність спеціальної статті (як правило першої чи другої), у якій дано *визначення поняття* (термінів). Така стаття є й у Проекті – це стаття перша «Визначення термінів». Її введення у текст нормативно-правового акта є необхідним та виправданим. Підставою для дефінування значної кількості термінів є їхня спеціальність (дотримано вимогу про необхідність визначення спеціальних термінів). Ідеться про такі терміни, як «арбітражний керуючий», «керуючий реалізацією», «керуючий санацією», «ліквідатор», «реструктуризація боргів боржника», «спеціалізована сторінка веб-сайту» та інші. Дано визначення оціночного поняття «значні правочини», що сприяє його уніфікованому розумінню та належному застосуванню. Запропоновано розуміння сталого для юридичної практики словосполучення «офіційне оприлюднення», яке безпосередньо пов'язане із особливостями доведення до суспільства різних видів нормативно-правових актів України. Таким оприлюдненням визнають оприлюднення відомостей про справу про банкрутство на офіційному веб-порталі судової влади України. Необхідність цієї дефініції обумовлена також існуючим нині недостатнім правовим регулюванням питань офіційного оприлюднення та офіційного опублікування нормативно-правових актів України. Схвалення заслуговує те, що законопроектанти не дублювали визначень, що уже дані в інших нормативно-правових актах, а вказали на такі акти: «термін «портал електронних сервісів юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»; термін «конфлікт інтересів» вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про запобігання корупції»».

Водночас певні зауваження викликає визначення поняття «грошове зобов'язання». Це визначення занадто об'ємне. На нашу думку, наведена інтерпретація грошового зобов'язання дещо ширша за його типове розуміння, Положення стосовно складу і розміру грошового зобов'язання, доцільніше було б закріпити у спеціальній статті. Наяву також певне дублювання, а саме: у визначенні зазначено, що до грошових зобов'язань належать також зобов'язання щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування, а далі по тексту сказано, *що до складу грошових зобов'язань боржника, в тому числі зобов'язань щодо сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне та інше соціальне страхування, не включаються*. Виділений текст є повтором уже вказаного вище.

Проект містить спеціальну статтю, присвячену визначенню термінів і водночас ми знаходимо визначення й у інших статтях, наприклад, дефініцію «санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство» у ч. 5 ст. 4.

Для новоприйнятих кодексів України властивим є наявність спеціальних нормативно-правових приписів, у яких дано перелік *принципів* (а часто і їхню інтерпретацію), що лежать в основі визначеного кодексом правового регулювання, наприклад, принципи кримінального провадження, встановлені Кримінальним процесуальним кодексом України. В аналізованому нами Проекті такої норми немає. На нашу думку, це не зовсім позитивно, оскільки на рівні теорії права сьогодні загальновизнано, що задля подолання прогалін та інших недоліків

наявних у законодавчому акті (які мають певною мірою і об'єктивний характер та притаманні більшості нормативно-правових актів України) може використовуватися й аналогія права, тобто принципи права. Якщо принципи нормативно не визначені, то що використовувати?

Не можна, працюючи з Проектом, обійти питання правил викладу норми у статті нормативно-правового акта. Проект містить окремі статті, зміст та обсяг яких незрівнянний зі статтями інших нормативно-правових актів України. Візьмемо для прикладу ст. 5 «Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство». Вона має одинадцять частин, окремі з яких містять пронумеровані абзаци і пункти. Її обсяг напевне становитиме декілька друкованих сторінок. Не все тут ідеально і з відповідністю між назвою та змістом. Назва декларує наявність у статті правоположень, пов'язаних із санацією боржника. Водночас у ч. 9 окреслено випадки, у разі яких господарський суд відстороняє керуючого санацією від виконання ним своїх обов'язків, у ч. 11 встановлено термін розгляду господарським судом заяви про затвердження звіту про виконання плану санації – тобто йдеться про права та обов'язки господарського суду у процесі санації боржника.

До достатньо досліджених та реалізовуваних на практиці вимог стосовно форми нормативно-правового акта належать вимоги до його *структуризації*. Вони ґрунтуються на комплексі правил, на відповідність окремих із яких перевіряємо Проект.

У проекті звикло для кодексів є преамбула. Її змістовне наповнення загалом заслуговує схвалення. Однак, на нашу думку, потребує певного уточнення правоположення стосовно фізичної особи. У преамбулі вказано, що кодекс встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника-юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів. Що ж до фізичної особи, то йдеться лише про відновлення її платоспроможності й нічого не сказано про банкрутство, хоча книга четверта «Відновлення платоспроможності фізичної особи» кодексу містить спеціальний розділ четвертий «Визнання боржника банкрутом і введення процедури погашення боргів боржника».

На рівні методичних рекомендацій та у проектованому законодавстві з нормо-проектної техніки детально описані правила нумерації структурних елементів основної частини нормативно-правового акта. У ст. 16 проекту Закону України «Про нормативно-правові акти» [12] (який значною мірою відображає існуючі підходи до структуризації нормативних документів) передбачено можливість поділу нормативно-правового акта на книги, розділи, глави, статті, частини статей, пункти, підпункти, абзаци з відповідною специфічною для кожної частини нумерацією. Проект містить книги, що поділяться на розділи, останні включають статті. Ознайомлення (для ілюстрації) із частинами 3, 4, 6 ст. 5 Проекту показує, що вони є об'ємними та містять низку абзацив без будь-яких позначень та нумерації. Такий підхід не сприяє належному посиланню на ті чи інші нормативно-правові приписи, що містяться у цих частинах статті у процесі правозастосування. При цьому проявляється неуніфікованість структуризації у різних статтях Проекту. Знову ж таки, у ч. 9 ст. 5 Проекту перелік випадків, у разі яких господарський суд відстороняє керуючого санацією від виконання ним своїх обов'язків, не нумерується, тоді як у ч. 2. ст. 11 Проекту випадки, у яких особа не може бути арбітражним керуючим, позначені та пронумеровані як пункти.

Окрім того, у ст. 11 «Кодекс та особливості його структури» проекту Закону України «Про нормативно-правові акти» вказано, що кодекс може складатися зі Загальної та Особливої частин. Є. Гетьман зазначає, що дворівнева система

кодексу, а саме – поділ на Загальну та Особливу частини, спостерігається у більшості галузевих кодексів, усі ж інші кодекси, на зразок спеціальних (міжгалузевих), можуть або мати таку структуру або ні [3, с. 44]. В аналізованому нами Проекті такого поділу немає.

Обов'язковою складовою новоствореного нормативно-правового акта повинні бути прикінцеві та перехідні положення. Вважається, що прикінцеві положення мають містити інформацію про набрання нормативно-правовим актом чинності, про внесення змін до діючих нормативно-правових актів, про визнання «старих» нормативно-правових актів нечинними. Перехідні положення повинні визначати напрям дії нормативно-правового акта у часі, правила поширення його чинності у просторі та щодо кола суб'єктів. Рекомендовано їх роздільне розміщення. Позитивним прикладом може бути Кримінальний процесуальний кодекс України [8]. В аналізованому нами проекті Прикінцеві та Перехідні положення подано як єдине ціле. Загальна нумерація цих положень незрозуміла – починається з арабських цифр, а далі продовжується із використанням римських. У першій частині (чи пункті) йдеться про зміни до чинних нормативно-правових актів: вилучити абзац третій ч. 1 ст. 212 Господарського кодексу України, доповнити Цивільний кодекс України новою ст. 48-1 і таке інше. Положення про набрання чинності Кодексом про банкрутство з'явилося значно пізніше у частині, позначеній римською цифрою V: «цей Кодекс набирає чинності та вводиться в дію через шість місяців з дня його офіційного опублікування». Таке розташування видається нелогічним. Спочатку повинні йти норми про набрання нормативно-правовим актом чинності, а далі про втрату чинності, зміни та доповнення до інших нормативно-правових актів.

При проектуванні Прикінцевих положень Проекту доцільно було б прислухатися до рекомендації про те, що зміни та доповнення до інших нормативно-правових актів треба вносити окремими законами стосовно кожного із таких нормативних документів.

До категорії формальних правил належать і *мовні* (термінологічні, граматичні, стилістичні) правила. Особливості юридико-мовної форми кодифікаційної техніки виявляються у прийомах уніфікації термінології та стандартизації мовних форм [6, с. 162]. Зміст перших полягає в однозначності поняття в межах термінологічної системи. Термін повинен відповідати тільки одному поняттю. В кодифікованих актах треба наводити найбільш загальні визначення понять, що подані в інших нормативно-правових актах [6, с. 162]. Завдання других – забезпечити використання у кодифікованих актах стереотипних фраз і висловів, сталих мовних конструкцій, мовних штампів, стійких словосполучень тощо [6, с. 162]. Водночас науковці, характеризуючи мовні правила нормопроектної техніки, вказують на такі вимоги до мови нормативно-правового акта, як одноманітність [10, с. 524; 11, с. 79–87] та однозначність змісту [9, с. 250], стереотипність [15, с. 5] і стандартизованість [9, с. 250]. Перевірка Проекту у призмі правничої мови – тема окремого дослідження. Можемо лише загалом констатувати відсутність явних мовних помилок.

Серед мовних, як зазначалось у наших попередніх дослідженнях, особливої уваги потребує аналіз правильності використання *оціночних понять* [7]. Розглядаючи текст проекту знаходимо низку таких понять, наприклад, «неналежне виконання обов'язків» (п. 1 абзацу 2 ч. 4 ст. 28 та ч. 4 ст. 44), «зловживання правами» (п. 2 абзацу 2 ч. 4 ст. 28), «поважні причини» (ч. 1 та 4 ст. 29 та ч. 2 ст. 35) та інші. У призмі передумов [7, с. 38–43] для введення у текст нормативно-правового акта оціночних понять згадані оціночні поняття використано у проекті обгрунтовано. Терміни «неналежне виконання» та «зловживання правом» зазвичай

у законодавчих актах позначають неналежне виконання певними особами покладених на них функцій. Терміном «поважні причини» оперують у тих випадках, коли йдеться про об'єктивні перешкоди для вчинення особою певних дій. Змістове наповнення цих термінів є значною мірою універсальним.

Законопроектанти задля формалізації оціночних понять Проекту в окремих випадках роблять спроби їх конкретизації, як, наприклад, оціночного поняття «поважні причини» у ч. 1 ст. 29. До поважних причин тимчасового зупинення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого віднесено: вагітність, догляд за дитиною, тимчасову непрацездатність (хвороба), працевлаштування на основне місце роботи тощо. Як бачимо, наведений перелік не є вичерпним, оскільки використано термін «тощо» й тому оціночне поняття «поважні причини» не втрачає свого формально невизначеного характеру.

На відміну від основних міжнародних правових документів з прав людини, вітчизняних кодексів та законів оціночних понять у Проекті кодексу про банкрутство не багато. Причиною цього, на нашу думку, є те, що Проект покликаний регулювати насамперед фінансово-майнові відносини у суспільстві, тобто ту категорію суспільних відносин, що потребує точності та однозначності.

Є до Проекту й окремі побажання з *позиції теорії права*. Так, ч. 1 ст. 2 «Законодавство, що регулює провадження у справах про банкрутство» Проекту встановлює, що «провадження у справах про банкрутство регулюється цим Кодексом, Господарським процесуальним кодексом України, іншими законодавчими актами України», а ч. 2 цієї статі передбачає що, «Законодавство про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом не поширюється на банки...». У контексті існуючого сьогодні на доктринальному та нормативному рівнях плюралізму стосовно термінів «законодавство» та «законодавчі акти» ці нормативно-правові приписи видаються формально невизначеними.

Науковці та практики дискутують стосовно необхідності створення *особливих процедурних* гарантій задля розробки та прийняття якісних кодексів. Йдеться про специфічні аспекти їх моніторингу, експертизи та прийняття. Сьогодні можемо зважати лише про п. 3 ст. 113 Закону України від 10.02.2010 р. № 1861-VI «Про регламент Верховної Ради» [13], який передбачає, що обговорення за скороченою процедурою не допускається під час розгляду проектів кодексів та інших законопроектів, у яких кількість статей, пунктів понад 100.

Підводячи підсумок, можемо констатувати, що новітні кодекси України, на прикладі проекту Кодексу України з процедур банкрутства, розробляють сьогодні із використанням інструментарію нормопроектної техніки. Аналіз цього проекту показує його певну відповідність загальним вимогам та вимогам правової логіки. Законопроектанти також використали такі засоби нормо проектування, як правові дефініції, мовні правила та правила структурування нормативно-правових актів. Водночас звернуто увагу на окремі недоліки у контексті вимог нормотворчої техніки, а саме: невикористання принципів права, недотримання усіх рекомендацій зі структуризації, необґрунтоване введення у текст окремих оціночних понять. Висловлені міркування спрямовані на підвищення якості проекту Кодексу України з процедур банкрутства та кодифікаційної практики загалом.

Список використаних джерел

1. *Авер'янов В. Б.* Адміністративне право України [Електронний ресурс] / В. Б. Авер'янов. – Режим доступу: textbooks.net.ua

2. Богачова О. В. Законотворчий процес в Україні: проблеми вдосконалення : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / О. В. Богачова. – Київ, 2006. – Режим доступу : www.mydisser.com/dfiles120977833.doc.
3. Гетьман Є. Кодекс як особливий вид закону / Є. Гетьман // Вісник Академії правових наук України: зб. наук. праць / ред. кол.: В. Я. Тацій та ін. – Харків : Право, 2011. – 1-(64). – С. 42–50.
4. Гетьман Є. А. Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 [Електронний ресурс] / Є. А. Гетьман. – Харків, 2010. – Режим доступу : lawbook.org.ua/.../678-getman-evgen-anatolijovich-kodifikatsiya-zakon.
5. Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія) Верховенство права. (Доповідь, схвалена Венеційською Комісією на 86-му пленарному засіданні (Венеція, 25–26 березня 2011 року), Додаток: Контрольний перелік питань для оцінки стану верховенства права в окремих державах // Право України. – 2011. – № 10.
6. Кодифікація законодавства України: теорія, методологія, техніка / Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик, М. О. Теплюк, Л. В. Гульченко, В. І. Риндюк. – Київ : Парламентське вид-во, 2007. – 208 с.
7. Косович В. М. Оціночні поняття як засіб юридичної техніки / В. М. Косович. – Львів : Тріада-плюс, 2010. – 212 с.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – Ст. 88.
9. Москалькова Т. Н. Нормотворчество: научно-практическое пособие / Т. Н. Москалькова, В. В. Черников. – Москва : Проспект, 2011. – 384 с.
10. Общая теория государства и права. Академический курс в трех томах. Т. 2: Право / отв. ред. М. Н. Марченко. – Москва : Норма, 2007. – 816 с.
11. Пособие по законотворчеству: канадский опыт для России / под ред. С. В. Кабышева. – Москва : Формула права, 2009. – 99 с.
12. Про нормативно-правові акти : Проект Закону України, внесений народним депутатом України Ю. Мірошниченко (реєстраційний № 7409 від 01.12.2010 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/.../JF5PT00I.html.
13. Про регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 р. № 1861-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 14–15, № 16–17. – Ст. 133.
14. Проект Кодексу України з процедур банкрутства / Текст законопроекту до другого читання 16.10.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.rada.gov.ua/>.
15. Риндюк В. І. Техніко-юридичні помилки в нормативно-правових актах: поняття та види / В. І. Риндюк // Держава і право. – Київ, 2012. – Вип. 57. – С. 3–9.
16. Теплюк М. О. Теоретико-правові основи введення закону в дію : монографія / М. О. Теплюк. – Київ : Парламентське видавництво, 2013. – 480 с.
17. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–42. – Ст. 492.

References

1. Averianov, V. B. Administratyvne pravo Ukrainy. Retrieved from textbooks.net.ua.
2. Bohachova, O. V. (2006). *Zakonotvorchyi protses v Ukraini: problemy vdoskonalennia: dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.01*. Kyiv. Retrieved from www.mydisser.com/dfiles120977833.doc.
3. Hetman, Ye. (2011). *Kodeks yak osoblyvyi vyd zakonu. Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy: zb. nauk. prats / red. kol.: V. Ya. Tatsii ta in.* Kharkiv: Pravo, 1(64), 42–50.
4. Hetman, Ye. A. (2010). *Kodyfikatsiia zakonodavstva Ukrainy: poniattia, osoblyvos-ti, vydy: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.01*. Kharkiv, 2010 Retrieved from lawbook.org.ua/.../678-getman-evgen-anatolijovich-kodifikatsiya-zakon.

5. Yevropeiska komisiia «Za demokratiu cherez pravo» (Venetsianska komisiia) Verkhovenstvo prava. (Dopovid, skhvalena Venetsiiskoiu Komisiieiu na 86_mu plenarnomu zasidanni (Venetsiia, 25–26 bereznia 2011 roku), Dodatok: Kontrolnyi perelik pytan dlia otsinky stanu verkhovenstva prava v okremykh derzhavakh. (2011). *Pravo Ukrainy*, № 10.
6. Shemshuchenko, Yu. S., Yushchuk, O. I., Tepluk, M. O., Ryndiuk V. I. (2007). *Kodyfikatsiia zakonodavstva Ukrainy: teoriia, metodolohiia, tekhnika*. Kyiv: Parlamentske vyd-vo.
7. Kosovych, V. M. (2010). *Otsinochni poniattia yak zasib yurydychnoi tekhniky*. Lviv: Triada-plus.
8. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 r. № 4651-VI. (2013). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 9–10, № 11–12, № 13, St. 88.
9. Moskalkova, T. N., Chernykov, V. V. (2011). *Normotvorchestvo: nauchno-praktycheskoe posobyе*. Moskva: Prospekt.
10. *Obshchaia teoriia gosudarstva y prava. Akademycheskyi kurs v trekh tomakh. T. 2: Pravo / otv. red. M. N. Marchenko*. (2007). Moskva: Norma.
11. *Posobyе po zakonotvorchestvu: kanadskiy opyt dlia Rossyy / pod red. S. V. Kabysheva*. (2009). Moskva: Formula prava.
12. *Pro normatyvno-pravovi akty: Proekt Zakonu Ukrainy, vnesenyi narodnym deputatom Ukrainy Yu. Miroshnychenkom (reiestratsiinyi № 7409 vid 01.12.2010 r.)*. Retrieved from search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/.../JF5PT00I.html.
13. Pro rehlament Verkhovnoi Rady Ukrainy: *Zakon Ukrainy vid 10.02.2010 r. № 1861-VI*. (2010). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 14–15, № 16–17, St. 133.
14. *Proekt Kodeksu Ukrainy z protsedur bankrutstva : Tekst zakonoproektu do druhoho chytannia 16.10.2018 r.* Retrieved from <https://www.rada.gov.ua/>.
15. Ryndiuk, V. I. (2012). Tekhniko-yurydychni pomylky v normatyvno-pravovykh aktakh: poniattia ta vydy. *Derzhava i pravo. Vyp. 57*, 3–9.
16. Tepluk, M. O. (2013). *Teoretyko-pravovi osnovy vvedennia zakonu v diiu: monohrafiia*. Kyiv: Parlamentske vydavnytstvo.
17. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 18.03.2004 r. № 1618-IV (2004). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 40–42. – St. 492.

**CODIFICATION OF THE MODERN LEGISLATION
OF UKRAINE: CONFORMITY TO LEGALLY – TECHNICAL
REQUIREMENTS (IN THE EXAMPLE OF THE DRAFT OF THE
CODE OF UKRAINE ON THE BANKRUPTCY PROCEDURES)**

V. Kosovych

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: kosovych_v@ukr.net*

In the article on the example of the Draft of the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures (hereinafter referred to as the Draft), the conformity of domestic codification activities with the requirements and rules of norm drafting technique, in particular, with a prism of a number of means related to the form and content of the Code Draft, is analyzed. Attention is drawn to the fact that the «rule of law» principle and its constituents are not directly consolidated in the Draft. It has been found that there are a significant number of comments made by experts to the Draft on the subject of compliance with the requirement of «legality», first of all, accordance of the Draft with the current normative legal acts of Ukraine. Adherence of a number of logical requirements is determined, for example, the normative provisions are systematically and logically consistent. As a result of the codification, the total number of

normative legal regulations in the area of legal regulation of bankruptcy in Ukraine will be reduced quantitatively, the source basis will qualitatively be improved due to a partial elimination of such logical shortcomings as inconsistencies, collisions, duplications. It is necessary to state the validity of the definition of terms in Art. 1 of the Draft. Often, the definition of special terms is given. The remarks can be expressed in relation to the definition of «monetary obligation». This definition is too voluminous, contains a repetition and no significant characteristic of it. The Draft does not contain norms that would establish the principles of legal regulation in the field of bankruptcy, although their availability in codes is appropriate.

The structure of the Draft has been studied in detail. The Draft contains a preamble, which, in our opinion, requires a certain clarification of the law provision concerning the individual. The Draft consists of books divided into sections, which include articles. Acquaintance with Parts 3, 4, 6 of Art. 5 of the Draft shows that they are voluminous and contain a number of paragraphs without any signs and numberings. Such an approach does not contribute to the proper reference to certain normative legal prescriptions contained in these parts of the article in the process of law-enforcement. In this case, the not unified structuring in the various articles of the Draft is manifested. Non-compliance with a number of requirements for the Final and Transitional Provisions has been identified. They are presented as a whole. The total numbering of these provisions is incomprehensible - it begins with Arabic numerals, and soon continues with the use of Roman.

Compliance with linguistic rules is considered on the basis of the use of the evaluation concepts in the text of the Draft. Such notions in comparison with other codes are few and they are introduced in the text in general soundly. In order to formalize valuation concepts, in individual cases, attempts are made to specify them, such as the estimated concept of «good reasons» in Part 1 of Art. 29.

Some wishes are expressed for the Draft from the point of view of the theory of law, in particular, concerning the use of the terms «legislation» and «legislative acts».

Keywords: norm drafting technique, legality, definition of legal terms, rules of structuring of normative legal acts, estimation concepts.

*Стаття: надійшла до редакції 15.02.2019
прийнята до друку 21.05.2019*